Magdalena Łońska

Podstawowe założenia biopolityki w świetle nauczania Kościoła. Studium teologicznomoralne

Dzięki rozwojowi medycyny i nadejściu ery biomedycyny i genetyki, przed ludźmi otworzyły się nowe możliwości – możliwości leczenia, wspomagania, ingerowania w strukturę biologiczną człowieka, ale i handlu. Nie ma dziś problemu z „nabyciem" nowego, odmłodzonego ciała, co obiecują coraz to nowsze gałęzie medycyny. Coraz częściej można też sięgnąć po nową płeć – odmienną, bądź „stworzoną" całkiem na nowo i zaaprobowaną przez prawo, po nowe doznania seksualne. Równie łatwe jest „pozbywanie się" – chorób, niewłaściwych genów, nałogów, ale także nienarodzonych dzieci, ludzi starszych i niepełnosprawnych. W rzeczywistość ludzką z całą mocą i w nowym wymiarze weszła biopolityka.

Aby dobrze nakreślić problem, w pracy została przeprowadzona szeroka analiza problemu. Biopolityka jako hasło jest dostępnego szerszemu gronu badaczy dopiero od niedawna, w pierwszym rozdziale zostają zatem omówione elementy pozwalające na poznanie jej funkcjonowania. Następuje prezentacja pochodzenia samej nazwy i to, w jaki sposób oddaje ona współczesną rzeczywistość. Cechy wspólne, wynikające z ocen i wniosków licznych myślicieli i naukowców, są podstawą dla próby wyłonienia przymiotów współczesnej biopolityki, a ich funkcjonowanie jest zobrazowane w pięciu obszarach kluczowych dla biopolityki, tj. w działalności i przeobrażeniach ruchów kobiecych i feministycznych, rewolucji seksualnej, kwestii demograficznej, eugenice oraz rozwoju nauki i medycyny. W owym pierwszym rozdziale zostają również zarysowane momenty wypowiedzi Kościoła, pokazujące, że rzeczywistość biopolityczna nie jest Mu obojętna i odpowiada na jej założenia i aktywności.

Drugi rozdział pracy przybliża filozoficzne i kulturowo-społeczne założenia i przejawy biopolityki. Jako że przedstawiona w pracy biopolityka dotyczy ludzkiego życia biologicznego, w pierwszej części są analizowane jej antropologiczno-filozoficzne założenia pod kątem definiowania człowieka w trzech obszarach – wizji człowieka jako istniejącego faktu, ciała i cielesności oraz seksualności. Jako że te pojęcia kształtowały się w konkretnym kontekście historycznym i miały na nie wpływ wydarzenia i przeobrażenia kulturowo-społeczne, drugi paragraf rozdziału jest poświęcony właśnie im. Według opinii i badań socjologów okres dwóch ostatnich stuleci można

zdefiniować jako epokę modernizmu i postmodernizmu, choć określania te samym badaczom sprawiają wiele problemów. Trzy kategorie społeczne – prawo, edukacja i mass media – stanowią niejako praktyczne podsumowanie dotychczasowych analiz i obserwacji owych założeń. Wynikająca z nich wizja stanu rzeczy odsłania rzeczywistość w stanie postępującej autodestrukcji.

Trzeci rozdział pracy pt. *Biopolityka katolicka* jest nie tylko odpowiedzią na poczynania współczesnej biopolityki, ale także próbą odpowiedzi na pytanie czy jest możliwy program biopolityczny w Kościele rozumianym w podwójnym wymiarze: jako hierarchia i wspólnota wiernych. Próba ta opiera się na zarysowaniu założeń nauczania Kościoła w zakresie trzech najistotniejszych momentów Objawienia: Wcieleniu, Cierpieniu i Śmierci oraz Zmartwychwstaniu Jezusa Chrystusa. Każde z tych wydarzeń, opisane w oddzielnym paragrafie pracy, jest ogólnie scharakteryzowane pod kątem teologii biblijnej, dogmatycznej i filozofii chrześcijańskiej. W punkcie drugim są zawarte elementy nauczania społecznego odnoszące się do kwestii bioetycznych i społecznych, dotyczące kolejno ochrony życia i ludzkiej płodności, doświadczeń związanych z chorobą i przeżywaniem śmierci oraz podstaw życia społecznego ukierunkowanych na rozwój i postęp, a także zarys ich realizacji w świecie. Trzeci paragraf każdej z części obejmuje dostrzeżenie zobowiązań moralnych wypływających z tych kluczowym momentów Objawienia, w trzech możliwych obszarach realizacji: polityce, edukacji i mediach. Ten rozdział podsumowuje wniosek, że biopolitykę katolicką cechuje ukierunkowanie na przyszłość, bez autodestrukcji, ale z odpowiedzialnością za nią po stronie każdego człowieka.

Z charakterystyki biopolityki funkcjonującej w świecie można wyprowadzić wniosek, że ludzie potrzebują głosu Kościoła, potrzebują nadziei, prawdy, wolności, pokoju i tych wszystkich innych wartości, które pogubili próbując na własną rękę zrealizować potrzeby, które nie oni ustanowili w swoim wnętrzu. Miłość, wolność, spełnienie, szczęście i inne to głębokie pragnienia każdego człowieka. Nie można ich zrealizować tylko poprzez ciało i w ciele, bo są potrzebami duszy. Ale to właśnie dusza jest tym, co ożywia ciało, zatem każdy człowiek jest zobowiązany i ciałem uczestniczyć w dążeniu do ich osiągnięcia. Taką odpowiedź można uzyskać tylko w przestrzeni Kościoła, a zgodnie z założeniami dysertacji w świetle biopolityki katolickiej.

Magdalena Kania